THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario,
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West ,Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont.
January 22nd 1913

וואו איז די נאראנטיע?

דער געדאנק זייגען א אידישער אינשורענס קאמפאניע אין קאנאדע, איז נים קיין נייער. מען האט וועגען דעם שוין א סך גערעדט און געשריעבען, און איב עס איז געווען א נויטיגקייט מיט יאהרען צוריק, איז עס נאך יעצט פיעל נויטיגער, ווייל דער קומט נאר אין באריה־רונג מיט'ן לעבען, דער זייסט זיי שווער עס איז פאר א אידישען גע־שעפטסמאן צו באקומען פארזיכערונג. אין זיי עס ווערט שווערער מיט יעדען טאג.

די שווערינקייט פאר אידישער פייער־אינשורענס איז אהן שום צווייפעל א גרויסע, אין ווערט שווערער פון טאג צו טאג, אין דאס האט זייזט אויס געטריעבען א צאהל אידען אין מאנטרעאל צו ארגאניזירען א אידישע אינשורענס קאמפאניע, וועלכע קלייבט יעצט א פאנד, און ווערט אנהייבען צו פינקציאנירען אזוי שנעל, ווי דער פאנד ווערט זיין פארפולט.

ביז אהער — אזוי גים. אבער עס שטעלט זיך נאך א פראגע, איף וועלכער קיין ענטפער זעהט זיך דערווייל נים.

די מעהרסטע קאמפאניעס וועלכע טוען פייער־פארזיכערונג אין קאנאדע זייגען ענגלישע קאמפאניעס, אין צווישען זיי זייגען איך דא עטליכע, וועמענס אלע דירעקטארען זייגען אידען, און דאך ענטזאגען זיך די דאזיגע קאמפאניעס אנצוגעהמען אידישע פארזיכערונג.

אין די פראגע איז דארום, וואו איז די גאראנטיע אז די דאזיגע בעפלאנטע קאמפאניע וועט יא אננעהמען אידישע פארזיכערונג, נאך דעם ווי עס וועט אוועקגעהן א געוויסע צייט פון דער קאמפאניע'ס עקזיסטענץ.

אז אידישע דירעקטארען אליין זייגען וועניג איז צו זעהן פון דעם, וואס למשל אזא קאמפאניע ווי די „עליענס", איף וועלכער מען זאגט אז זי הערט קאנטראלירט פון לארד ראטשילד און אנדערע אידען, נעהמט דא איך נים אן קיין אידישע פארזיכערונג.

עס איז א וויכטיגע פראגע, און עס מוז וועגען איהר הערשען קלארקייט.

פארשריט אוז נארישקייטען

רעאקציע און אנטיסעמיטיזם זייגען ווי א סיאמער צווילינג אין זייגען שטענדיג, אומצושיידבאר. אידעדשנאה געפינט מען איך געגען צווישען די אנדערע עלעמענטען, אבער צווישען רעאקציאנערען זייגען זיי שטענדיג פארהאן, און א רעאקציאנער וואס איז נים קיין אנטיסעמיט איז שיער א מוזעאום־זעלטענהייט.

אין לארד ביוועדברוק, דער גרויסער צייטונגס־ארויסגעבער, וועלכער איז יעצט טארגאנט'ס גאסט איז עס ביידע. אין דער פאליטיק געהערט ער צו די עקסטרעמע קאנסערוואטיוען, אין זיין לאנדאנער צייטונג, דער „דיילי עקספרעס", איז דער אפיציעלער אנטי־ציניסטישער ארגאן, וועלכער פארשפריט אלע העצעס געגען דער אידישער זאך אין ארץ ישראל, אין פון וועלכער דע האן איז ביז זיין ערמארדונג געווען דער פאלעסטינער קארעספאנדענט.

אין דער זעלבער לארד ביוועדברוק קען זיך גאר נים אפזויבען פון די מוזער אין די רייהען פון דער לייבאר פארטיי, וועמענס פיהרער עס זייגען לויט ביוועדברוק'ס מיינונג „מענשען פון א הויכען טיפ", וועמען מען מעג מיט זיכערהייט אנפארטרויען די אינטערעסען פונ'ם בריטישען רייך.

אין אנהויב, ווען מעקדאנאלד האט איבערגענומען די רעגיערונג האבען עס אלע באטראכט אלס א שפאס. אין מען האט זיך געוויצעלט וועגען דעם, ווי אזוי די ארבייטער פיהרער וועלען אויסקוקען אין „קניג'ס הויזען". און יעצט רעדט שוין אפילו אזא רעאקציאנער ווי לארד בי־וועדברוק מיט רעספעקט וועגען זיי.

איז עס נים א צייכען פון דער צייט, א צייכען פון דער נייער עפאָ־כע, אין וועלכער מיר לעבען יעצט?

* * *

און צו דער זעלבער צייט וואס מיר מאכען פארשריט איבערראל, צווינגענדיג אפילו רעאקציאנערען צו רעספעקטירען און צו צוגעוואוינען זיך צו דעם נייעם נייסט, זייגען מיר נאך אבער איך ארומגערינגעלט פון גענוג נארישקייטען, אפילו אזעלכע נארישקייטען, מיט וועלכע מען שעהמט זיך נים, אין מען טאנצט זיך ארום מיט זיי אין דער עפענטליכ־קייט.

אין ווען ביי מאנכע ווערט דער פאראורטייל אפגעשאפט, וואקסען, אבער ביי אנדערע אין שטארקען זיך ביי זיי די פארשיעדענע נארישע שבערגליובענס.

עס איז ווייס און ברייט באקאנט דער נארישער אבערגלויבען וועגען דעם נומער 13, וועלכער זאל זיין שלים'מזל'דיג, אבער אז מינ־שען זאלען עס באנוצען אלס אן ארגומענט, דאס צייגט נאר ווי פעסט די נארישקייט אין דער אבערגלויבען זיצען נאך ביי פיעלע.

יעדעס יאהר ווערען די הייזער אבער'ן גאנצען שטאדט אפגע־שאצט, אין לויט דער אפשאצונג ווערען באשטימט די שטייערען איף זיי, אין איז איינער נים צופריעדען מיט דער אפשאצונג, קען ער אפעלר־רען צום „קאָורט אף רעוויזשאן". אז מען זאל די זאך באטראכטען.

נו האט זיך די טעג איינער פון די היגע הייזער־ איינגעגעטימער געווענדעט מיט אזא אפיעל, אנגעבענדיג אלס ארגומענט, אז מען דארף זייגע שטייערען פארקלענערען ווייל דאס הייז האט דעם נומער 13 (13 וואודלאון עוועניו), און דאריבער איז עס וועניגער ווערט.

פארשטעהט זיך אז דער „קאָורט אף רעוויזשאן" האט די זאך נים גענומען ערנסט, און דעם פארלאנג אפגעזאגט, אבער די זאך גיפא צייגט וויפיעל נארישער אבערגלויבען עס איז נאך דא ביי פיעלע, אפילו אין דער יעצטיגער צייט וועגן בילדונג איז געווארען אן אלגעמיינע זאך.

קאנאדע האט ניט קיין פלאץ פאר זיי

מען רעדט לעצטענס זעהר פיעל וועגען דעם, אז דעם „קלען" האט שוגעהויבען צו געהן אין די פאראייניגטע שטאאטען מיט דער פוטער אורמע. אלס באווייז נעהמט מען אן דעם פאל, וואס אין דעם שטאאט אוהייא, וואו מען גליבט אז דער „קלען" האט ארום א האלבען מיליאן מיטגלידער, זייגען זיי הארבגעפאלען אין די לעצטע „פריימערי" נאמי־נאציעס.

אבער אויב עס געהט זיי מיט דער פוטער אראפ אין אונזער שכנה'שער רעפובליק, זייגען זיי מיט אמאהל געווארען טעטיג ביי אונ־אין קאנאדע. דאס וועלען אריינרייסען זיך אין בריטיש קאלאמביא, און די לעצטע פאסירונגען ארום סארניע, ביי דער אמעריקאנער גרענעץ, איז געווען באווייז, אז דער „קלען" זוכט דא צו דערגרייכען דאס, וואס זיי פארלירען דארטען.

ווען דער „קלען" האט צום ערשטען מאהל געזוכט אריינצודרינ־גען אין אנטאריא, האבען זיי באקומען א שטרענגע וואארנונג פון אונזער אמזירדישענגעראל, און אזא וואארנונג דארף זיי ווייעדער געגעבען ווערען.

קאנאדע האט נים קיין פלאץ פאר זיי.

די לאגע פון די מינדערהייטען אין פראנקריך און פוילען

(—:0:—)

פון ש. תירשהארן.

ווי באוואוסט הערשט אין פוילען א גרויסע ליעבע צו פראנקרייך און נים קיין קליינע שנאה צו דייטשלאנד. מען האט דאריבער געקענט האפען, אז אויך אין באהאנדלען די מינדערהייטען דארף פוילען נאכמאכען דעם גוטען פרייינד און נים דעם שונא. ווי אזוי איז אבער אין דער ווירקליכקייט?

כדי צו בעקומען דאדיף אן ענט־פער לויגט עס זיך צו באקענען דערמיט ווי די נאציאנאלע מינדערהייטען ווערען באהאנדעלט אין די צוויי לענדער. אן אינ־טערעסאנטען מאטעריאל צו דער דאזיגער פראגע נים אונז דער מיטארבייטער פון דער „פאָסישער צייטונג", דר. אטא גרויטאף וואס איז גאר וואס געקומען פון א רייזע איבער פראנקרייך אין עלזאס לאטהרינגען. דער אויטאר וואס מען קאן איהם נים הויך זיין אין טענדענציעזיג־קייט לטובת פראנקרייך, לויבט די פראנ־צויזישע טאלעראנץ און שעהמט זיך פאר דער אויסראטונגס פאליטיק. וואס די דייטשען האבען אמאל געפיהרט אין עלזאס, און וואס האט פאר זיי יעצט גע־בראכט קלאגערינג רעזולטאטען.

"קיין ראסען פראבלעם — שרייבט ער — איז אין פראנקרייך נישטא. וועגען די "קאלירטע פלעקען" (נעגער אדער מור לאטען מיליטער) זאגט מען דארט, אז "דאס זיינען גוטע קינדער", רייצענד נא־איוו און געהארכזאם זייערע אפיצירען. נים זעלטען איז אויך צו זעהן ברוינע און שווארצע ציוויל פערזאנען. עס האט נים לאנג געטראפען, אז אין פאריזער נאכט־לאקאל האבען זיך אוועקגעזעצט צוויי נע־גערס ביי א טיש, ביי וועלכען עס זייגען געזעסען אמעריקאנער. די לעצטע זייגען איפשגעשפרונגען מיט כעס און געמאכט א גרויסען סקאנדאל. די פאליציי האט זיך געמוזט ארייגמישען. אין עטליכע טעג ארום האבען די אמעריקאנער באקומען א ברייף פון אייסערען מיניסטער־ראט, אין וועלכען מען האט זיי ערגערהט מיט ארויסשיקען פון לאנד אויב זיי וועלען נאך אמאל באליידיגען פראנצויזישע בירגער. קאלירטע פראנצויזען זיינען גליינבארעד־טיגט מיט וויי־ווערדיגע קאנסעקוענצען. אין דער וואונדערליכע פוילישער רעפובליק, וועלכע איז יעצט טארגאנט'ס גאסט איז עס ביידע. אין דער פאליטיק געהערט ער צו די עקסטרעמע קאנסערוואטיוען, אין זיין לאנדאנער צייטונג, דער „דיילי עקספרעס", איז דער אפיציעלער אנטי־ציניסטישער ארגאן, וועלכער פארשפריט אלע העצעס געגען דער אידישער זאך אין ארץ ישראל, אין פון וועלכער דע האן איז ביז זיין ערמארדונג געווען דער פאלעסטינער קארעספאנדענט.

אין דער זעלבער לארד ביוועדברוק קען זיך גאר נים אפזויבען פון די מוזער אין די רייהען פון דער לייבאר פארטיי, וועמענס פיהרער עס זייגען לויט ביוועדברוק'ס מיינונג „מענשען פון א הויכען טיפ", וועמען מען מעג מיט זיכערהייט אנפארטרויען די אינטערעסען פונ'ם בריטישען רייך.

אין אנהויב, ווען מעקדאנאלד האט איבערגענומען די רעגיערונג האבען עס אלע באטראכט אלס א שפאס. אין מען האט זיך געוויצעלט וועגען דעם, ווי אזוי די ארבייטער פיהרער וועלען אויסקוקען אין „קניג'ס הויזען". און יעצט רעדט שוין אפילו אזא רעאקציאנער ווי לארד בי־וועדברוק מיט רעספעקט וועגען זיי.

איז עס נים א צייכען פון דער צייט, א צייכען פון דער נייער עפאָ־כע, אין וועלכער מיר לעבען יעצט?

* * *

און צו דער זעלבער צייט וואס מיר מאכען פארשריט איבערראל, צווינגענדיג אפילו רעאקציאנערען צו רעספעקטירען און צו צוגעוואוינען זיך צו דעם נייעם נייסט, זייגען מיר נאך אבער איך ארומגערינגעלט פון גענוג נארישקייטען, אפילו אזעלכע נארישקייטען, מיט וועלכע מען שעהמט זיך נים, אין מען טאנצט זיך ארום מיט זיי אין דער עפענטליכ־קייט.

אין ווען ביי מאנכע ווערט דער פאראורטייל אפגעשאפט, וואקסען, אבער ביי אנדערע אין שטארקען זיך ביי זיי די פארשיעדענע נארישע שבערגליובענס.

עס איז ווייס און ברייט באקאנט דער נארישער אבערגלויבען וועגען דעם נומער 13, וועלכער זאל זיין שלים'מזל'דיג, אבער אז מינ־שען זאלען עס באנוצען אלס אן ארגומענט, דאס צייגט נאר ווי פעסט די נארישקייט אין דער אבערגלויבען זיצען נאך ביי פיעלע.

יעדעס יאהר ווערען די הייזער אבער'ן גאנצען שטאדט אפגע־שאצט, אין לויט דער אפשאצונג ווערען באשטימט די שטייערען איף זיי, אין איז איינער נים צופריעדען מיט דער אפשאצונג, קען ער אפעלר־רען צום „קאָורט אף רעוויזשאן". אז מען זאל די זאך באטראכטען.

נו האט זיך די טעג איינער פון די היגע הייזער־ איינגעגעטימער געווענדעט מיט אזא אפיעל, אנגעבענדיג אלס ארגומענט, אז מען דארף זייגע שטייערען פארקלענערען ווייל דאס הייז האט דעם נומער 13 (13 וואודלאון עוועניו), און דאריבער איז עס וועניגער ווערט.

פארשטעהט זיך אז דער „קאָורט אף רעוויזשאן" האט די זאך נים גענומען ערנסט, און דעם פארלאנג אפגעזאגט, אבער די זאך גיפא צייגט וויפיעל נארישער אבערגלויבען עס איז נאך דא ביי פיעלע, אפילו אין דער יעצטיגער צייט וועגן בילדונג איז געווארען אן אלגעמיינע זאך.

גליקליכער פאמיליען־לעבען צוברא־כען צוליעב א וויסטען חלום

א יונגע אידישע ווייבעל, וואס האט געפיהרט א גליקליכען לעבען, חלומ'ט זיך אז איהר גוטער מאן איז איהר אונ־טרייו און עס קומט ארויס א טראגעדיע.

פון אר. ע. פארטער

(—:0:—)

פינף יאהר צייט האבען מר. און מרס. מאריס וואלפסאן, פון סיאטל, וואשינגטאן, זיך געלעבט גליקליך און צו־פרידען אז גאט און לייט האבען מקנא געווען. אן אמת'ע ליעבעס נעסט איז זייער היים געווען, געלעבט האבען זיי זיך ווי א פאר טייבעלאך.

ביידע זייגען געווען רוהיגע, סאלי־דע ערענסטע מענשען, איבערגעגעבען איינגס צום צווייטען ביז גאר. ליעבע, גליק, צופרידענהייט און פרידען, האבען שטענדיג געוואוינט מיט דעם פאר פאלק:

אין א שעהנעם טאג זייגען די פריינד פון דעם פארעל שטארק איבע־ראשט געווארען ווען ווי האבען דער־הערט אז מרס. וואלפסאן האט אנגע־קלאגט איהר מאן פאר א גם. פאר וואס? פאר ווען? איף דיזע פראגען האבען די פריינד פון דעם פארעל געקראגען אן ענטפער אין קאורט, וואו דער גט פראָ־צעס איז פארגעקומען.

אין קאורט רום איז געווען שטיל: אלע האבען געווארט צו הערען וואס דער דזשאדזש וועט זאגען.

עס האט געהאפטען ביים סוף פון א לאנגען און אונגעלונגענעם גט פראָ־צעס, און ס'האט אויסגעוויזען אז די אנקלאגע וועט דורכפאלען. דורך די פיער לאנגע טעג פונ'ם טרייעל איז די קלענע־רין געזעסען אין שווייגענדיגע, אן שטילע, קוים, קוים וואס זי האט ווען געעפענט איהר מויל. די לאיערס פון ביידע צדדים האבען זיך געגאפפערט און געלאכיגט — געבראכט באוויזיג און אפגעשלאגען קלאגען זי, די קלענערין אליין, איז גע־עזעסען ווי א סטאטוע פון שטיין. דער אלטער הורכגעטריבענער פוסס, איהר מאנ'ס לאיער, האט זי גענומען אויפ'ן קרייץ פארהער — עס איז געווען ווי אויספרעסען וואסער פון שטיין. זי האט געענטפערט האלבע ווערטער: „יא", „ניין" — ס'האט נאר נים געזאגט.

דער דזשאדזש האט זיך אויפגע־הויבען פון זיין בענטש, האט גענעבען א קלאפ מיט'ן האמער און זיך געווענדעט צו דער קלענערין אנרופענדיג זי מיט איהר נאמען:

— איהר זיין א זאנדערבארע פרוי — איינע פון מיינע זאך. איך בין אן אל־טער ערפאהרענער ריכטער און איך ווייס אז איינער מאן איז שולדיג אין דער קלאָ־גע פון אונטרייהייט, וואס איהר ברענגען איהם. דאך — ווי קענט איהר ערווארטען אז די דזשורי זאל באוויליי־גען איינער פארלאנג פאר א גט, אונטער אזעלכע אינגעסטיגע אומשטענדען, וועל־כע איהר אליין האט באשאפען? עס איז דאס ערשטע מאל אין מיין לאנגער ערפאהרונג, אז אזא פאל זאל זיך טרע־פען. זאגט־דאך! א פרוי ברענגט א קלאגע, פיהרט איהר מאן אין גערייכט, פארערט א גט — און דאך עפענט זי נים דאס מויל אום פערזענליך אלעס צו דערצעהלען. גוטע פרוי, הערט מיך בע־הין. אבער אין מיין הארץ האט עס גע־ברענט ווי א העליש פייער — איך האב געוואוסט אז ער איז נים מעהר מיינער.

— שטיל און פאר'גנב'עס, פון דער ווייטענס, בין איך איהם נאכגעגאנגען. מיט מיינע איינענע אויגען, האב איך זיך געוואלט איבערצייגען. בעסער טויט — מיט זיכערקייט; איידער א לעבען — אין צווייפעל. דאס בין איך.

— אויף א געוויסען קארנער איז ער געבליבען שטעהן, זיך ארומגעקוקט — און אין וועניגער ווי פינף מינוטען איז א מיידעל איהם אנטקעגען געקומען. נאך פון דער ווייטענס האבען זיי מיט געלבערנע פארליעבטקייט געשמייכעלט איינער צום צווייטען — און אין מיטען נאס, אונפארשעהמט זיך געקושט! נאכ־הער האט ער זי ליעבליך גענומען אונ־טער זיין ארעם און זיך געלאזט ערגיץ שען דארטען אליין רעדען.

— ווי א שאטען האב איך זיי נאכ־געפאלגט. איך האב באלד פארשטאנען, וואו זיי געהען. צו זיין אפיס. קעגענדיג די געבייידע זעהר גוט, בין איך שנעל ארויף אויף דעם דאך פון דעם געפסטען הויז, פון וואנען איך האב געוואוסט אז איך וועל זעהר לייכט קענען אריינקוקען אין די פענסטער פון מיין מאנ'ס אפיס. איך האב געזעהן ווי זיי זייגען אריינגע־קומען און ווי ער ער האט ארונטערגע־טומען איהר קאוט. איך האב געזעהן ווי ער האט זי ארומגענומען און געקושט און געהאלזט. און דאס וואס איך האב נאכהער געזעהן — וועט בלייבן גאט און איך ווייסן: מיין צונג וועט עס קיינ־מאל נים ארויסרעדען.

— און אין יענע שרעקליכע מינו־טען, האב איך באשלאסען שוין קיינמאל נים צו לעבען מיט איהם. מעג איך ווייס סען צו בעטלען אין גאס פאר א שטי־קעל ברויט, אדער אפילו צו שטארבען פאר הונגער.

דער גם איז באווילינגט געווארען.

גרויסער ערפאלג פון שושנה אביבית אין פאריז

ווי עס מעלדען די אויסלענדישע רו־סישע צייטונגען האט די באריהמטע הע־ברעאישע שויישפילערין שושנה אביבית געהאט צו אויפטרעטן אין פאריז, וואו זי האט צו פארצייכענען איינגס פון איהרע שעהנסטע ערפאלגען.

דער באריהמטער פראנצויזישער שריפטשטעלער, גוסטאוו קאהן, האט גע־האלטען א פארטראג וועגען דער אידי־שער קונסט בכלל און טעאטער בפרט. דאן האט הלל זלאטאפאלסקי אין העב־רעאיש דערצעהלט וועגען דער גרינהונג פון דער „הבימה" אין מאסקווע און ער האט באגריסט שושנה אביבית אלס די הויפט־קראפט פון „הבימה".

שושנה אביבית האט ביי אויסער־געוועהנליכע אפלאדיסמענטען פון צאהל־רייך פראמאמעלטען פובליקום פארגע־טראגען „על נהרות בבל" פון תהלים און „על השחיטה" פון ביאליק.

זי האט געהאט א גרויסען ערפאלג.

דער באקאנטער רוסישער שריפט־שטעלער סערגעי יאבלאנאווסקי, וואס נעפינט זיך איצט אין פאריז האט אפ־געדרוקט אין „רול" א באגייסטערטען ארטיקעל, וואו ער שטעלט זיך אפ אויפ'ן אידיש־נאציאנאלען כאראקטער פון אביבית'עס שאפונגען. ער באגריסט זי אלס סלאוויאנער, און האפט, אז אויך אנדערע פעלקער וועלען באגריסען די דאזיגע שויישפיעלערין, וועלכער פארקער־פערט דעם דראנג פון דער אידישער קול־טור צו אויפלעבונג.

דער באריהמטער פאעט באלמאנט האט לבבוד אביבית פארפענטליכט א יידיכט, וואס איז אויך פול מיט באַ־גייסטערונג פאר דער דאזיגער שוי־פיעלערין.

פאריז. — לעצטענס איז פארגעקו־מען אין „קאפע וואלטער" א באנקעט צו באהרען די העברעאישע קינסטלע־רין שושנה אביבית. עס האבען גענו־מען דאס וואורט דער רעדאקטאר פון „פאסלערניא נאוואסטי" און געוועזענער רוסישער אויסערן־מיניסטער מיליוקאוו, בענערעדיקטאוו, אדוואקאט גאלדשטיין, יאבלאנאווסקי און אלעקסאנדער קולי־שער. צום שלום איז פארגעקומען א קאנ־צערט און די קינסטלערין האט פארגע־לייענט אין העברעאיש עטליכע דעקלא־מאציעס. דער רוסישער פאעט בעלמאנט האט צוגעשיקט דער קינסטלערין א באַ־גריסונגס טעלעגראמע.

טאראנטער פאלט טויט אין ניו יארק

ניו־יארק, אויגוסט, 20.

אויף קופער סקווער איז היינט פריה פלוצלונג געפאלען טויט א מאן ביי ווענען מען האט געפונען א צעטעל, אז זיין נאמען איז ווילאם דייוויס און ער קומט פון טאראנטא.

פיילס
ליידט נים נאך א טאג פון בייסענדיג, בלוטענדיג און שמערצליכע פיילס. קיין ביהורדנישע אפע־ראציע נויטיג. דאקטאר טשיים'עס אויינטמענט וועט אויך זאָ־פארט פארלייכטערען און אויך נעבען דויערדיגען בענעפיט. 60ס. א באקס: אלע דרוגלערס. אדער: ערמאנסאן, בייטס און קאמ., לימיטער, טאראנטא. סעמ־פעל באקס פרייי. דערמאהנט די צייטונג און שיקט 2 סענט פאר פאסטעדזש.

ער האט א חתונה־און זוכט א כלה

(א פלוידעריי)
פון מאטעל

חתונה האבען איז א בלאה, און בלאה מוז מען שוין זיין א כשוף מאכער אדער א — מידיום.

צום ערשטען האט ער זיך געקלערט, אז אויך מיר א געשעפט, א מיידעל צו געפינען, וועלכעס מיידעל וועט נים וועלען געהן אויף א חתונה?

איז ער זיך צוגענאנען צום ערשטען און בעסטען מיידעל, און איהר געפרעגט: ווילסטו ווערען א כלה?

— שור, אבער נים פאר דיר!

איז ער זיך נעבאך אוועקגענאנגען און אפגעשמיסענער — און איז געווארען קליגער און גלייך גענאנגען צו א שדכן.

ביי א שדכן פארשטעהט איהר מיר, געפינט זיך שטענדיג אין סטאק פאר־שיעדענע מינים מיידלאך, פאר אלערליי בחורים, מיאוסע מיידלאך, קרומע, לאמע, פארדרייטע, אלטע, פארנרינטע, פאר־נעלטע — אבער נים קיין שעהנע, די שעה־נערע זייגען זיך שדכנים פאר זיך אליין, ביי שדכנים געפינט זיך, די געפאלענע סחורה מיט הויכען געלד. אבער אהן א ווערט.

דער שדכן האט איהם פיין אויפגע־נומען, גענומען ווייזען בילדער, שעהנע אבער נים מיט זייערע קעפ. די האט ער געזאגט: איז א מיידעל וועלכע איז שוין 8 יאהר אין לאנד און עס פעהלט איהר שטענדיג 2 מאנאטען צו 18. די איז 25 יאהר אלט אויסער שבתים און יום טובים, האט א בוטשער שאפ און אזוי ווייטער און אזוי ווייטער.

— וואס טויג מיר אייערע מיידלאך האט מיין חברה־מאן פעטענה'ס, איף דארף איין מיידעל און נים קיין סך...

— זיכער איינע, מיר זייגען דאך נים אן אראביע, און אויף דעם הארעם פון טערקישען סולטאן זייגט איהר דאך נים קיין בעלן..

— וואס טויג מיר אייערע חכמות, אז עס לאכט זיך מיר נים, איך דארף א כלה אויף איין איין חתונה. באָרגט זי מיר, גיט זי מיר!

דער שדכן איז געווארען אנגעבלאזען ווי אן אינדרק, און האט געפעפנט א מויל ווי ביי א קראקאדיל, און קללות האבען זיך פון איהם געשאטען ווי ביי א יענטע.

מיין חברה מאן איז קוים א לעבעדי־גער מיט אונטערגעהאקטע אויגען, און א פאר אויסגעהאקטע צייהן, ארויסגעריסען זיך פון שדכן'ס הענט, דעם שדכן'ס קללות האט זיך געהערט צעהן מייל ווייט פון זיין וואוינונג. א הוצפה פון א פארך, קומען און חוזק מאכען פון מייגע ביזנעס!...

אידען, רחמנים בני רחמנים! האט רחמנות אויף א אידישען יונגעמאן, באָרגט איהם א כלה — גאָר פאר איין נאכט . . .

סעמיאנאוו'ס נעהילף פאראורטיילט צום טויט

מאסקווע, אויגוסט, 20.

קאפיטאן סווערשעוויטש, א גאָ־הענטער פריינד און ארויסהעלפער פון גענעראל סעמיאנאוו, דער באוואוסטער פיהרער פון די קאנטר־רעוואלוציאנע־רען, איז פאראורטיילט געווארען צום טויט. דער העכסטער גערעכט האט צו־ריקגעוויזען זיין אפיל און דער אורטייל איז שוין ווארשיינליך דורכגעפיהרט גע־ווארען.

די לאגע פון די מינדערהייטען אין פראנקריך און פוילען

(—:0:—)

פון ש. תירשהארן.

ווי באוואוסט הערשט אין פוילען א גרויסע ליעבע צו פראנקרייך און נים קיין קליינע שנאה צו דייטשלאנד. מען האט דאריבער געקענט האפען, אז אויך אין באהאנדלען די מינדערהייטען דארף פוילען נאכמאכען דעם גוטען פריינד און נים דעם שונא. ווי אזוי איז אבער אין דער ווירקליכקייט?

כדי צו בעקומען דאדיף אן ענט־פער לויגט עס זיך צו באקענען דערמיט ווי די נאציאנאלע מינדערהייטען ווערען באהאנדעלט אין די צוויי לענדער. אן אינ־טערעסאנטען מאטעריאל צו דער דאזיגער פראגע נים אונז דער מיטארבייטער פון דער „פאָסישער צייטונג", דר. אטא גרויטאף וואס איז גאר וואס געקומען פון א רייזע איבער פראנקרייך אין עלזאס לאטהרינגען. דער אויטאר וואס מען קאן איהם נים הויך זיין אין טענדענציעזיג־קייט לטובת פראנקרייך, לויבט די פראנ־צויזישע טאלעראנץ און שעהמט זיך פאר דער אויסראטונגס פאליטיק. וואס די דייטשען האבען אמאל געפיהרט אין עלזאס, און וואס האט פאר זיי יעצט גע־בראכט קלאגערינג רעזולטאטען.

"קיין ראסען פראבלעם — שרייבט ער — איז אין פראנקרייך נישטא. וועגען די "קאלירטע פלעקען" (נעגער אדער מור לאטען מיליטער) זאגט מען דארט, אז "דאס זיינען גוטע קינדער", רייצענד נא־איוו און געהארכזאם זייערע אפיצירען. נים זעלטען איז אויך צו זעהן ברוינע און שווארצע ציוויל פערזאנען. עס האט נים לאנג געטראפען, אז אין פאריזער נאכט־לאקאל האבען זיך אוועקגעזעצט צוויי נע־גערס ביי א טיש, ביי וועלכען עס זייגען געזעסען אמעריקאנער. די לעצטע זייגען איפשגעשפרונגען מיט כעס און געמאכט א גרויסען סקאנדאל. די פאליציי האט זיך געמוזט ארייגמישען. אין עטליכע טעג ארום האבען די אמעריקאנער באקומען א ברייף פון אייסערען מיניסטער־ראט, אין וועלכען מען האט זיי ערגערהט מיט ארויסשיקען פון לאנד אויב זיי וועלען נאך אמאל באליידיגען פראנצויזישע בירגער. קאלירטע פראנצויזען זיינען גליינבארעד־טיגט מיט ווי־ווערדיגע קאנסעקוענצען. אין דער וואונדערליכע פוילישער רעפובליק, וועלכע איז יעצט טארגאנט'ס גאסט איז עס ביידע. אין דער פאליטיק געהערט ער צו די עקסטרעמע קאנסערוואטיוען, אין זיין לאנדאנער צייטונג, דער „דיילי עקספרעס", איז דער אפיציעלער אנטי־ציניסטישער ארגאן, וועלכער פארשפריט אלע העצעס געגען דער אידישער זאך אין ארץ ישראל, אין פון וועלכער דע האן איז ביז זיין ערמארדונג געווען דער פאלעסטינער קארעספאנדענט.

אין דער זעלבער לארד ביוועדברוק קען זיך גאר נים אפזויבען פון די מוזער אין די רייהען פון דער לייבאר פארטיי, וועמענס פיהרער עס זייגען לויט ביוועדברוק'ס מיינונג „מענשען פון א הויכען טיפ", וועמען מען מעג מיט זיכערהייט אנפארטרויען די אינטערעסען פונ'ם בריטישען רייך.

אין אנהויב, ווען מעקדאנאלד האט איבערגענומען די רעגיערונג האבען עס אלע באטראכט אלס א שפאס. אין מען האט זיך געוויצעלט וועגען דעם, ווי אזוי די ארבייטער פיהרער וועלען אויסקוקען אין „קניג'ס הויזען". און יעצט רעדט שוין אפילו אזא רעאקציאנער ווי לארד בי־וועדברוק מיט רעספעקט וועגען זיי.

איז עס נים א צייכען פון דער צייט, א צייכען פון דער נייער עפאָ־כע, אין וועלכער מיר לעבען יעצט?

* * *

און צו דער זעלבער צייט וואס מיר מאכען פארשריט איבערראל, צווינגענדיג אפילו רעאקציאנערען צו רעספעקטירען און צו צוגעוואוינען זיך צו דעם נייעם נייסט, זייגען מיר נאך אבער איך ארומגערינגעלט פון גענוג נארישקייטען, אפילו אזעלכע נארישקייטען, מיט וועלכע מען שעהמט זיך נים, אין מען טאנצט זיך ארום מיט זיי אין דער עפענטליכ־קייט.

אין ווען ביי מאנכע ווערט דער פאראורטייל אפגעשאפט, וואקסען, אבער ביי אנדערע אין שטארקען זיך ביי זיי די פארשיעדענע נארישע שבערגליובענס.

עס איז ווייס און ברייט באקאנט דער נארישער אבערגלויבען וועגען דעם נומער 13, וועלכער זאל זיין שלים'מזל'דיג, אבער אז מינ־שען זאלען עס באנוצען אלס אן ארגומענט, דאס צייגט נאר ווי פעסט די נארישקייט אין דער אבערגלויבען זיצען נאך ביי פיעלע.

יעדעס יאהר ווערען די הייזער אבער'ן גאנצען שטאדט אפגע־שאצט, אין לויט דער אפשאצונג ווערען באשטימט די שטייערען איף זיי, אין איז איינער נים צופריעדען מיט דער אפשאצונג, קען ער אפעלר־רען צום „קאָורט אף רעוויזשאן". אז מען זאל די זאך באטראכטען.

נו האט זיך די טעג איינער פון די היגע הייזער־ איינגעגעטימער געווענדעט מיט אזא אפיעל, אנגעבענדיג אלס ארגומענט, אז מען דארף זייגע שטייערען פארקלענערען ווייל דאס הייז האט דעם נומער 13 (13 וואודלאון עוועניו), און דאריבער איז עס וועניגער ווערט.

פארשטעהט זיך אז דער „קאָורט אף רעוויזשאן" האט די זאך נים גענומען ערנסט, און דעם פארלאנג אפגעזאגט, אבער די זאך גיפא צייגט וויפיעל נארישער אבערגלויבען עס איז נאך דא ביי פיעלע, אפילו אין דער יעצטיגער צייט וועגן בילדונג איז געווארען אן אלגעמיינע זאך.

פאנאדע האט ניט קיין פלאץ פאר זיי

מען רעדט לעצטענס זעהר פיעל וועגען דעם, אז דעם „קלען" האט שוגעהויבען צו געהן אין די פאראייניגטע שטאאטען מיט דער פוטער אורמע. אלס באווייז נעהמט מען אן דעם פאל, וואס אין דעם שטאאט אוהייא, וואו מען גליבט אז דער „קלען" האט ארום א האלבען מיליאן מיטגלידער, זייגען זיי הארבגעפאלען אין די לעצטע „פריימערי" נאמי־נאציעס.

אבער אויב עס געהט זיי מיט דער פוטער אראפ אין אונזער שכנה'שער רעפובליק, זייגען זיי מיט אמאהל געווארען טעטיג ביי אונ־אין קאנאדע. דאס וועלען אריינרייסען זיך אין בריטיש קאלאמביא, און די לעצטע פאסירונגען ארום סארניע, ביי דער אמעריקאנער גרענעץ, איז געווען באווייז, אז דער „קלען" זוכט דא צו דערגרייכען דאס, וואס זיי פארלירען דארטען.

ווען דער „קלען" האט צום ערשטען מאהל געזוכט אריינצודרינ־גען אין אנטאריא, האבען זיי באקומען א שטרענגע וואארנונג פון אונזער אמזירדישענגעראל, און אזא וואארנונג דארף זיי ווייעדער געגעבען ווערען.

קאנאדע האט נים קיין פלאץ פאר זיי.